

A mű egyik főértéke a szerzőnek az a tudományszemléleti magartása, mellyel elutasítja a lélektannak mechanisztikus (asszociációs és atomisztikus) értelmezését. Az ember lelki életét Halasy a tudat egységének elvére építi és hangsúlyozza a lelki képességek funkcionális jellegét.

A szerző — az Előszó tanúsága szerint — elsősorban nem szakemberekre gondolt. Távollabbi célja az, hogy a szellemi érdeklődésű és mélyebb műveltségi igényű olvasók előtt is feltárja bejső, rejtett én-ünket; előmozdítsa az önismerés és öntudatosulás nagyjelentőségű tényét, vagyis irányt mutasson az igaz émberség kialakítása felé.

Vlasy József.

Lemle Rezső, A stílusépítés módszere. ((Vezérkönyvek a német beszédképesség elsajátításához az iskolában. 1. sz.) Egri Nyomda Részvénytársaság, Eger. 1943. 171. l.

Az élő idegen nyelvek tanításáról nincsen túlságosan gazdag magyar nyelvű irodalmunk, így örömmel üdvözölhetjük Lemle Rezső szellemi vállalkozását, hogy vezérkönyvekben foglalja össze bőséges nyelv tanári és tanulmányi felügyelői tapasztalatait. Az első kötet módszerének alapvető elveiből indul ki és részletesen indokolja elgondolását és gyakorlati eljárását. Mondanivalójának hitelét nagyban erősíti, hogy nem valamilyen eddig nem hallott, új megváltó módszerről számol be, hanem mindvégig a rendszeres, lélektani feltételekkel gondosan törődő, józan mérsékletről tanuskodó nyelvtanítói munkát állítja oda követendő például. Nagyon helyes az az elgondolása, hogy kezdettől fogva az önálló stílusépítés elvére helyezi a fősúlyt, eleinte nagyon alaposan begyakorolt nyelvi mintákra támaszkodva, de később sem szakadva el a nyelvi szerkezet alaptényezőitől: mondat típusoktól és mondatrészi formáktól. Nagyon tanulságos az a megállapítása is, hogy az idegen nyelven növendékeinknek ne olyan fogalmazási témákat tűzzünk ki, melyekhez élénk anyanyelvi élmény kapcsolódik, hanem szerényen maradjunk meg a német nyelven nyújtott élménykör szűkebb, gyakran eléggé szegényes kereteinél. Persze felmerül itt is az élő nyelvtanítás egyik sarkalatos kérdése, hogyan lehetne a felső osztályokban már nagyon igényes fiatal lelkeknek olyan élményanyagot nyújtani, mely érdekli, leköti őket, s a mellett nyelvileg is hozzáférhető számukra, sőt élvezetet jelent. Lemle módszere igyekszik ezt a nehézséget is áthidalni, de nem eléggé meggyőzően, mert a valóban dicséretes rendszerességgel felépített tanítási anyaga a serdülő kor és zsenge ifjúság élményszomjas időszakában nem hisszük, hogy kielégitené a tanulókat. A vezérkönyv különben valóban mindenre ügyel, gazdag tapasztalati anyagot ölel fel és ezért igen gondolatébresztő és hasznos. Egyetlen elvi kifogásunk lenne. Szerző ismételten rámutat, hogy hibás szerkezeteknek, szóalakoknak, vagy nyelvtani jelenségeknek kijavíttatása milyen hasznos nyelvgyakorlat. Meggyőződésünk szerint hiba se a tanár ajkán ne szerepeljen még az észrevettetés és kijavíttatás szándékából sem, mert a tapasztalat bizonyítja, hogy egy-egy rosszul mondott nyelvi alak, vagy eltorzított szó akkor is elharapózik, ha nyomatékosan rámutatunk a hibára. Feltétlenül veszélyes tehát, ha hibás alakokat, vagy szerkezeteket hallási, vagy látási benyomásként mi magunk nyújtunk

tanulóinknak. Nem, nyelvhelyességre, nagyobb nyelvi biztonságra csak a mindig újra meg újra megismétlődő helyes nyelvi alakok és szerkezetek neveljenek.

Érdeklődéssel várjuk a német beszédképesség elsajátításának eredményességét fokozó további köteteket, melyek bizonyára az elsőhöz hasonló gazdagodást jelentenek az ideglen nyelvtanítás módszertanát szolgáló irodalmunk számára.

Krammer Jenő

Somos Lajos: Népiskolai nevelés. (Nemzetnevelők Könyvtára.)

Bámulatraméltó az az alaposság, mellyel Somos Lajos feltárja mindazokat a problémákat, amelyek alapját képezik az egész népiskolai nevelésnek. És mindjárt most megállapíthatjuk, hogy sokkal szélesebbkörű fejtegetéseket, sokkal nagyobbigényű és alapos elmélyedést mutat, mint amire a cím után általában gondolnánk.

Külön érdeme a könyvnek az a lelkes, meggyőző hang, amellyel minden kérdést tárgyal. Minden során érzik, hogy aki írta, igazi nevelő s olyan mélyen, részletesen elmerül a felmerülő problémákban, hogy minden nevelő megtalálja benne saját problémáira a feleletet.

Az anyag, amit fölölel ez a könyv, óriási, hiszen a hét problémakör, amire feloszlik, egy-egy külön könyvnek az anyaga lehetne.

I. Nemzetnevelésünk és a népiskola. — II. A gyermek a népiskolában. — III. A népiskolai tanító. — IV. A nevelés egyéni feladatai. — V. Nevelés a közösség életére. — VI. Élethivatásra nevelés. — VII. A nevelés eszközei.

Arra nem vállalkozhatom, hogy e lapokon részletes ismertetést írjak, arra törekszem csupán, hogy az értékéből valamit megmutassak.

A népiskola tanulóinak, különösen falvakban csak kis százaléka megy felsőbb iskolákba. A többi egyenesen az életbe, a nehéz kenyérharcba kerül. Ez adja meg a népiskola különös fontosságát, jellegét és a tanítói munka értékét. Az egész nemzet jövője függ attól, milyen tanítók nevelik a jövőendő magyarságot. Ezért a tanítói hivatás méltó betöltése nagyon komoly és széleskörű felkészültséget kíván. S ebben a széleskörű felkészültségben is első helyen áll magának a gyermeknek minél teljesebb ismerete, annak viszonya az iskolához és gyermekekhez.

Somos Lajos félreérthetetlenül elébe helyezi ezeknek alapos ismeretét a tárgyi tudás alaposságának is. Ez érthető. Pedagógusok előtt agyonhangoztatott már az a dolog, hogy a sok ismeret még nem biztosítja az ismeret átadását. Ehhez sok más tulajdonságra is van szüksége a tanítónak. Csak a gyermeki lélek teljes ismerete, az adott körülmények komoly figyelembevételével óvhatja meg a tanítót a folytonos tévedésektől és tapogatózástól. — De ugyancsak a gyermek alapos ismerete óvhat meg attól, hogy célszerűtlen eljárásainkkal a gyermek szellemi fejlődését, önbizalmának és munkakedvének kifejlődését megakadályozzuk.

A népiskolai tanító c. fejezetben hangsúlyozza, hogy a tantestületben a tanításra, nevelési módokra és külső szokásokra vonatkozólag egység legyen, mert a gyermek csak akkor érzi a tanító által előírt dolgokat igazán kötelezőknek, ha egyik tanító nem rontja, illetve másítja meg előde módszerét és külső szokásait. Itt azután már igen sokat szá-